

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра ПСИХОЛОГІЇ

На правах рукопису

ТЕРЕЩЕНКО ДАР'Я СЕРГІЇВНА

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У СЕРЕДНЬОМУ
ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ

Спеціальність 053 Психологія
(код) (назва спеціальності)

Освітня програма Психологія
(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
**Чередніченко Олексій
Миколайович,**
кандидат економічних наук,
доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 6 від 01.02.2022

Завідувач кафедри

(підпис) Людмила ПРІСНЯКОВА
(І'мя, ПРІЗВИЩЕ)

Дніпро, 2022

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра	психології
Освітній ступінь	магістр
Спеціальність	053 психологія
Освітня програма	психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
психології
Людмила ПРИСНЯКОВА

(підпис)

14.02.2022

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Терещенко Дар'я Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

1. Тема роботи «Особливості профорієнтаційної роботи у середньому технічному закладі»

2. Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент

Чередніченко Олексій Миколайович

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Строк подання роботи на кафедру 14.02.2022р.

4. Мета кваліфікаційної роботи Професійна спрямованість здобувачів спеціальної освіти.

5. Завдання випускної кваліфікаційної роботи 1) Зробити підбір та аналіз зарубіжної та вітчизняної літератури за даною тематикою

2) Визначити професійно важливі якості притаманні особистостям професії, що досліджується

3) Підібрати методи дослідження, які б якісно допомогли розкрити професійну спрямованість здобувачів спеціальної освіти

4) Дослідити індивідуальні психологічні характеристики здобувачів спеціальної освіти, які відповідають вимогам професії

5) Розробити логіку емпіричного дослідження і здійснити підбір методів і методик дослідження

6) Провести і проаналізувати результати діагностики

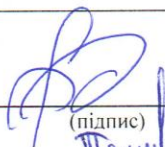
7) Сформулювати висновки

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	28.09.2021	24.10.2021
Теоретичні розділи	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	15.10.2021	27.12.2021
Емпіричні розділи	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	15.10.2021	19.10.2021
Аналіз та практичні рекомендації	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	11.11.2021	11.11.2021
Список використаних літературних джерел	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	15.11.2021	16.11.2021
Підготовка доповіді та презентації	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	20.01.2022	20.01.2022
Подання кваліфікаційної роботи	Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО, кандидат економічних наук, доцент	14.02.2022	14.02.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з\п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ	Жовтень 2021 р.	виконано
2.	I Розділ	Листопад 2021 р.	виконано
3.	II Розділ	Грудень 2021 р.	виконано
4	III Розділ	Січень 2022 р	виконано
6	Робота в цілому	Лютий 2022 р.	виконано

Науковий керівник _____

(підпис)

Олексій ЧЕРЕДНІЧЕНКО

Здобувач вищої освіти _____

(підпис)

Дар'я ТЕРЕЩЕНКО

Дата видавання завдання 29.09.2021р.

АНОТАЦІЯ

Терещенко Дар'я Сергіївна/ Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 «Психологія» (спеціалізація «Психологія»). ВНПЗ «ДГУ», Дніпро, 2022.

Тема : Особливості профорієнтаційної роботи у середньому технічному закладі.

Зміст анотації

Застосування профорієнтаційної діяльності психолога у визначенні та активізації професійної спрямованості особистості студентів коледжу.

Ключові слова: психолог, діяльність, діагностика, психологічне забезпечення, професійне самовизначення, ПВЯ.

Список публікацій здобувача:

1. Особливості профорієнтаційної роботи у середньому навчальному закладі ст.208 (АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ ТА ПСИХОЛОГІЇ)

II Всеукраїнської науково-практичної конференції 30 вересня 2021 року

2. Взаємозв'язок лідерства та професійного ставлення сучасних жінок

Матеріали другої науково-практичної конференції кафедри психології та педагогіки

«Актуальні проблеми психологічної науки у ХХІ столітті : погляд у майбутнє» 15 грудня 2021р.

РЕФЕРАТ
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ У СЕРЕДНЬОМУ
ТЕХНІЧНОМУ ЗАКЛАДІ

з добувач вищої освіти **ТЕРЕЩЕНКО ДАР'Я СЕРГІЇВНА**

Актуальні теми вибраного нами дослідження диктується тим, що підлітки, які вже мають уявлення про свої професійні уподобання та удосконалюються у цьому напрямку, мають і шлях цілісного розвитку своєї особистості, на що впливає єдність потреб, мотивів, цілей та діяльність для їх досягнення, а цілісна натура - це здорова особистість, яка може зарадити не тільки собі, але й соціальному оточенню у якому діє.

Метою стало застосування профорієнтаційної діяльності психолога у визначенні та активізації професійної спрямованості особистості студентів коледжу.

Об'єкт дослідження: професійна спрямованість здобувачів спеціальної освіти

Предмет дослідження: компоненти професійної спрямованості, які мають цінність та сенс у проявленні себе в подальшому життєво-професійному самовизначенні.

Гіпотеза дослідження: збільшення розвитку когнітивної та емоційної сфери підлітка, зумовлює збільшення його вмотивованості до успіху, та набуття професії.

Для досягнення мети та підтвердження гіпотези необхідно було вирішити завдання:

1. Зробити підбір та аналіз зарубіжної та вітчизняної літератури за даною тематикою.

2. Визначити професійно важливі якості притаманні особистостям професії, що досліджується.

3. Підібрати методи дослідження, які б якісно допомогли розкрити професійну спрямованість здобувачів спеціальної освіти .

4. Дослідити індивідуальні психологічні характеристики здобувачів спеціальної освіти, які відповідають вимогам професії.

5. Розробити логіку емпіричного дослідження і здійснити підбір методів і методик дослідження

6. Провести і проаналізувати результати діагностики

7. Сформулювати висновки.

Методи, якими користувались у ході дослідження:

Для реалізації поставлених завдань і здійснення дослідження був використаний комплекс методів дослідження:

1. Теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення наукових досліджень).

2. Емпіричні методи:

1. Тестові методики: «Диференційно-діагностичний опитувальник»;

2. «Карта пізнавальних інтересів»;

3. «Багатофакторний опитувальник Кеттелла»;

4. «Самооцінка моральності та громадянства»;

5. «Мотивація успіху чи уникнення невдачі» А.А. Реан;

6. Метод наукового спостереження;

7. Бесіда;

8. Ігрові вправи, для активізації особистісного та професійного визначення;

9. Методи первинної та вторинної обробки даних та результатів експерименту.

Загальний час, витрачений на здійснення емпіричного дослідження, обмежується 5-ма годинами. З них 2 години 30 хвилин на перше дослідження, і скільки ж на друге.

Полігон дослідження: здобувачі спеціальної освіти 1-2 курс коледжу. Відокремлений структурний підрозділ Автотранспортного фахового коледжу

проводилось у два етапи і у подальшому опису позначається як дослідження №1 та №2.

Перше дослідження проводилось серед студентів 1 курсу, у кількості 80 юнаків, напрямку «Автомобільний транспорт», та 44 юнаки і 6 дівчат відділення «Транспортні технології». Підлітки які доповнили клас з інших закладів тестувались і були ознайомлені з результатами дослідження, але для доведення нашої гіпотези у випускній роботі приводяться дані дослідження з вибірки у яку ввійшли студенти першої групи.

Теоретичне значення дослідження Уточнені деякі аспекти профорієнтації та професійного вибору

Практичне значення : результати дослідження можуть бути корисними для практичних психологів, психологів-консультантів, психологів у закладах освіти, а також можуть бути використаними для психологічної просвіти та подальших теоретичних розробок.

Структура магістерської роботи: Робота викладена на 120 сторінках, містить 6 таблиць та 3 рисунків. Список літератури має 88 джерел. Перший розділ присвячений проблемі психологічного забезпечення професійної спрямованості, другий - методології, третій - організації власних досліджень.

Ключові слова: психолог, діяльність, діагностика, психологічне забезпечення, професійне самовизначення, ПВЯ.

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ	15
1.1. Процес професійного самовизначення особистості в психолого-педагогічній літературі	15
1.2. Психологічні механізми формування професійної спрямованості особистості	24
1.3. Особливості формування професійної спрямованості особистості в підлітковий період	30
Висновки до першого розділу	34
РОЗДІЛ 2. МІСЦЕ ЗНАЧУЩИХ ЯКОСТЕЙ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ТА МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ (ПВЯ)	35
2.1. Взаємозв'язок ціннісно-сміслових і індивідуально-психологічних компонентів в процесі формування професійної спрямованості	35
2.2. Механізми формування і структура ПВЯ	40
2.3. Технічна спрямованість і професійно значущі якості фахівця	44
2.4. Дослідницька спрямованість і професійно важливі якості фахівця-дослідника	53
2.5. Методи, які використовують психологи в освітніх закладах для активізації ПВЯ та професійного самовизначення	60
Висновки до другого розділу	63
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ТА АКТИВІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ	66
3.1. Організація емпіричного дослідження, методи та методики дослідження	66

3.2 Учасники дослідження та їх аналіз	98
3.3 Хід проведення дослідження	100
3.3.1 Дослідження за “ДДО.”	100
3.3.2 Тестування за “Картою пізнавальних інтересів”	105
3.3.3 Дослідження якостей за Багатофакторним опитувальником Кеттелла.....	110
3.3.4 Дослідження за «СМГ» - «Самооцінка моральності та громадянства». Опитувальник-жарт.....	114
3.3.5 Дослідження тестування «Мотивація успіху і страх невдачі» (А. А. Реан).....	116
3.3.6 «Опитувальник Кеттела» і «Вмотивованість до успіху і страх невдачі» А.А.Реан.....	117
3.4 Методи активізації професійного самовизначення, використані у досліджуваному класі.....	118
Висновки до третього розділу.....	120
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	124
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	127
ДОДАТКИ	134

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Отже, підводячи загальні висновки з проведеної роботи, можна акцентувати увагу на те, що профорієнтаційна діяльність психолога у освітньому закладі є значущою.

Психолог у своєму арсеналі має різновиди методів дослідження, консультування та корекції. Як стало видно з дослідження, навіть методи діагностики мають вплив на професійну самовизначеність підлітків на межі професійного вибору. Це явище пов'язане з тим, що студенти, які здобували знання вже у визначеному професійному спрямуванні (діагностувався технічний напрямок), не мали приводу ознайомитись з такими спеціальностями, з якими мали справу під час проведення дослідження.

Головна гіпотеза нашого дослідження доведена - Чим вище розвиток когнітивної та емоційної сфери підлітка, тим вище його вмотивованість до успіху, та набуття професії.

Встановлення зв'язків між значущими факторами «Опитувальником Кеттела»: Емоціональною стабільністю (Фактор С+), Самоконтролем Фактор С)3+), Сміливістю (Фактор Н+), Сором'язливістю (Фактор Н-), Залежність від групи (Фактор С>2-), Схильністю до почуття провини (Фактор 0+), та «Вмотивованістю до успіху, або Уникненню невдач» (Тест Реан).

Таким чином нами встановлено зв'язки, які свідчать:

1. Якщо підліток має емоційну стабільність, то він більш вмотивований до успіху;
2. Чим Сміливість та самоконтроль, тим вище його бажання

1. Чим вище вмотивованість до успіху тим вище показники Емоціональна стабільність (Фактор С+ Кеттел), Самоконтроль (Фактор С)3+), та Сміливість (Фактор Н+);
2. Чим вище Сором'язливість (Фактор Н-), Залежність від групи • Фактор Q2-), Схильність до почуття провини (Фактор 0+).

Проведені нами діагностичні заходи вплинули на активацію профорієнтаційного вибору здобувачів спеціальної освіти, що ми й побачили при другому дослідженні.

Так, маючи два зрізи діагностичних процедур на 1 та 2 курсі було проведено паралелі даних. І з студентів, які продовжили одержувати технічну освіту та мають задатки та схильності до визначеної професії, є й такі, які навчаються на цьому напрямку не за своїм бажанням, а через вибір батьків, що деструктує особистість, чи такі, які удосконалюють знання з хімії, що є доцільним, бо на цьому напрямку цей предмет вивчається глибоко. Та у деяких підлітків схильності до техніки розвинуті не так гармонійно, як у інших. Але потрібно пам'ятати, що особистість ще формується, і робота психолога полягає у активізації особистісного та професійного самовизначення на протязі усього періоду навчання до остаточного вирішення професійної спрямованості підлітків по закінченні освітнього закладу.

А ознайомлення з даними, одержаними у результаті дослідження дітей, батьків та вчителів, мало активуючу дію для осмислення та визначення конструктивного шляху освіти для студентів. Адже аналіз задатків, схильностей і потреб та спрямування їх у конструктивне русло дасть змогу майбутнім спеціалістам почуватись корисним і потрібним для суспільства,

Потрібно також пам'ятати, що деякі середні значення, одержані у результаті дослідження включають у себе високі чи занадто низькі показники окремих досліджуваних, але у перерахунках, отримано середні показники для усієї групи, тому на ряду з груповою, робота психолога має бути і індивідуальною.

Наприкінці проведеної роботи, хотілось би акцентувати увагу на те, що психолог у своєму арсеналі має багато методів впливу, корекції, консультації, але кожному психологу потрібно пам'ятати про здатність особистості самостійно удосконалюватись та адаптуватись до навколишніх обставин, тому й робота психолога має бути направленою на допомогу особистості розгледіти ці здатності у себе та спрямувати їх у конструктивне